

שאלו שלום ירושלים

גליון מס' 104

בה"י

מסכת סנהדרין ט' - כ"ב

את העלון ניתן להשיג ללא תשלום ע"י הודעת שם וכתובת לטלפון דלהלן

יוצא לאור ע"י: מפעל תלמוד ירושלמי השלם ת"ד 334 ערד. טל-פקס: 07-952460

בית מדרש ללימוד הירושלמי * עריכת הירושלמי
ע"פ כתי"ד ומ"ר עם פירוש מלוטט מראשונים ואחרונים
אוצר מפרשי הירושלמי * הוצאת ספרים וכת"י על הירושלמי
עלון שאלו שלום ירושלים * ספרית הירושלמי

ניצוצי אור

דברי תורה וחידושים על תלמוד ירושלמי

החילוק בין הבבלי לירושלמי (ב)

יאיר אור אמת לאמתנו הרבה יותר מתלמוד ירושלמי הגם שמאיר להם האור מיד כי זהו כמו השקפה ראשונה ושניה משא"כ ע"י רוב הקושיות לסתור הכל יהיה יתרון האור מן החשך לאור אמתחתו בלי שום סיג ותערובות, ומ"ש במחשכים אין הכוונה שנשאר בחשך אלא הכוונה על האור שיבא בדרך ירידה מלמעלה למטה אחר החשך שהוא ממקום היותר גבוה.

אך עדיין אין מתיישב לנכון דא"כ אפשר שבני א"י לימודם היה רק בהשקפה ראשונה לבד שנקרא אור בבחינת יצירה שקודם לחשך והעלם, אלא הענין הוא כידוע בענין הזוגות שנקרא אשכולות איש שהכל בו דהיינו כל מה שנתחדש ע"י הפלפול דאב"י ור"ב נודע להם אמתתו של הדבר בתחילה בלא פלפול, וזהו ההפרש בין ב"ב לבני א"י דב"ח א"י אור העמים טמא מק"נ לא יוכל לבא אליהם האור האמתי ממקור החכמה כמו שהוא בלי שיצטרך פלפול גדול בקושיות ותרוצים והוצרך להיות ע"י פלפול שהוא המביא כל גלוי להעלם והסתר שהן הקושיות שבזה ישבר כח הק"נ, אבל בא"י שאין ק"נ שולטת שם בגסות כ"כ ולהיותם מובדלים יותר מהטומאות יכול האור האמתי להגלות בכלי מוחם מההעלם מקור החכמה לגילוי אור בלא אריכות הפלפול כ"כ, וזהו שאמרינן במחשכים הושיבני בתלמוד בבלי דוקא ולא בתלמוד ירושלמי ואלו דא"ח רק שבבבלי הגיע האור האמתי לאחר הסרת ההסתר וההעלם.

ביאור עפי' חסידות בהפרש שבין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי - מתוך ספר שערי אורה להארמ"ר האמצעי מליובאוויטש זצ"ל.

שאינו יכול להשיג כענין מה פשפשת וכו' ה"ז עליית אור השכל שעלה מן הצמצומים לבא לידי אור השגה גדולה יותר אך מה שעדיין הדבר בהפלאה והעלם נקרא חשך ולא אור מאחר שאינו משיג מאומה ואמנם זה שבא לכלל העדר השגה שאינו עומד עדיין על האמת מפני הקושיא ה"ז עליה במדרגה הרבה ממה שהיה נדמה לו שמשיג הדבר.

ע"ד"מ תינוק הקטן בדעת שלפי קוצר דעתו נדמה לו שמשיג בטוב והגדול ממנו שאינו משיג היינו מפני שידוע ביטול השגת התינוק ומה שיכול לידע שאינו יודע זוהי עלייה אך לפי זה כל שיעמיק יותר ויותר לא יכול לבא לידיעת האמת ונקרא חשך ביותר א"כ איך נקרא עילוי היותר גדול הלא זהו ירידה בתכלית אבל הענין הוא דכאשר אח"כ חזר לבא על אמיתיות הדבר זהו הנקרא ירידה מלמעלה למטה ממקום הנעלה ביותר במה שיביא מתכלית ההעלם לגילוי ובזאת ניכר יתרון מעלת החשך על האור דכאשר חזר ויורד מלמעלה למטה אחר העליות בהעדר השגות להאיר מן ההעלם לגילוי שהארת אור הזה הוא גבוה הרבה מן האור והשכל הראשון והשני.

נמצא מובן מזה דתלמוד בבלי גבוה הרבה מתלמוד ירושלמי במה שע"י הפלפול נבוכים המה בהעלמות וקושיות רבות שנקרא מחשכים מזה דוקא יבא להם יתרון האור הוא החזרת אמתית האור מלמעלה למטה ממקום הגבוה ונעלם ביותר והיינו מפני שבא מתכלית ההעלם לגילוי שמחמת זה

בהמשך להסבר במאמר הקודם מדוע תלמוד בבלי נקרא במחשכים הושיבני: וזהו שאמר במחשכים הושיבני וכו' דהנה כפי המבואר בעיקר ענין הפלפול שהוא הפלאה והסתר האמת ע"י הקושיא שמסתיר ומבטל אור השגה הראשונה וכן השגה השניה והשלישית וכו' כנ"ל, א"כ מה שהשיג והשכיל בהשקפה הראשונה שהיה נקרא אור מיד נחשך האור הזה כי אבד ונתבטל לגמרי וע"כ יקרא בשם חשך כמו שאדם הולך בחשך ולא יראה אור כך מניעת השגת האמת נקרא חשך והעלם, וכל שיקשה קושיות יותר ויותר יחשך אור האמת ויתעלם עומק הדבר הנ"ל ולזה אמ' במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי דוקא כי עיקר הפלפול הוא המחשיך האור בחשך והעלם אחר העלם והיינו מחשכים לשון מפעיל.

אמנם הנה אם היה נשאר הדבר בהעלם וחשך אין זה תועלת כלל מכל הפלפול כנ"ל רק אדרבה שמחמת הפלפול שיעשה חשך והעלם יבא אח"כ אור גדול הרבה יותר מאור הראשון שהיה לו בהשגות הראשונות שנסתרו ונתעלמו ע"י הקושיות, דהיינו לאחר שנתרצו כל הקושיות והעלמות יאיר לו אור האמת באמתו של הענין לתכליתו לאחר שחשך לו קודם ואם לא החושך שקדם לו הרבה בפלפול הקושיות ותירוצים לא היה בא לאור אמת כזה ונמצא זה האור האחרון שאחר החשך הקודם ממקום גבוה מאד ירד שאין לאורות השגות הראשונות ערוך לו כלל עד שכולן כשקר לגבי האמת כי הרי אור השגה הראשונה היתה מצומצמת מאד ומה שנסתרה בקושיא ונשאר הדבר בהפלאה והעלם

ליקוט מפרשים ע"ס דף היומי מספר עלי תמר

וכבר התנו החכמים הראשונים שבזמן שאין הצבור יכולים לעמוד בה מותר ומה"ט התירו להבבלי מגדלי בהמה גסה ולהירושלמי אף רעית בהמה גסה יתכן לומר שבכלל זה הוא אם אין הציבור יכולים לעמוד בה בזמן מן הזמנים אף בהמה דקה אין לאסור אבל בתנאי שתהיה שמירה מעולה שלא ירעו בשדות אחרים.

פ"ד ה"ב אמר ר"י אלו נתנה התורה חתוכה לא היתה לרגל המורה עמידה.

כצ"ל כמ"ש בפס"ר עשרת הדברות קמא. וענינו כמ"ש הרמב"ן בהקדמה למלחמות, כי ידוע כל לומד תלמודינו שלא ניתנה התורה בקביעת הלכה כשנפלו בה ספקות בפסקים שיהיה עליהם מופת ברור כגון חשבוני התשברות ונסיוני התכונה, שכן בכל הלכה שנופל בה ספק היה רצון נותן התורה שתהיה בה פנים לכאן ולכאן ושקול הדעת הישר בצירוף דעת תורה קובע ההלכה, ואז יש לו לרגל המורה עמידה שכן פסק הלכה הוא לפי רצון נותן התורה, עיי"ש ברמב"ן כי הבאתי את דבריו לפי תכנם. והביא ראיה ע"ז באומר מ"ט שכן התורה נתנה במ"ט פנים טהור ובמ"ט פנים טמא. ועל שאלת משה רבינו השיבו הקב"ה אחרי רבים להטות אף שאין ע"ז מופת ברור והרי הרוב ג"כ אינה אמת החלטית וודאית אלא שכן נתנה התורה ללכת אחרי רבים אחרי שאי אפשר אחרת שכן דעות בנ"א חלוקות בטבע. ואף את צא ולמוד שה"ה כשיסתפק המורה האיך היא הלכה ואחרי העיון הוא מכריע בסברה ישרה ושקול דעת תורה שכן הוא ההלכה, אף שאינה החלטה וודאית כמורה כמופתי התשברות הרי היא הלכה קבועה עפ"י התורה שכן אי אפשר אחרת. ועל יסוד זה הולכין אחר הרוב וחזקה כמ"ש בפרוש המשנה לרמב"ם נזיר פ"ד. והמקור לזה הוא מהירושלמי דידן שהקב"ה אמר למשה שעל יסוד זה נקבעים כל הלכות התורה, ועין בריטב"א עירובין י"ג.

פי"ב היא כביכול מה אני בקדושת אף אהרן בקדושתו.

כלומר שהקב"ה לא שייך בו חילול כביכול, אף כה"ג לאחר שלקה וחזר בתשובה, הרי תשובה מאהבה ודונות נעשים לו כזכויות וא"כ הרי הוא כאלו לא נתחלל אדרבא נתקדש יותר ע"י הוספת זכויות של עברה שנעשית מצוה. וכעין זה שמעתי שהרופא הצדיק רח"ד מפיעטרקוב שהיה כידוע בע"ת ונעשה צדיק גדול ושאל לו פעם התפא"ש מרדומסק בבדיחותא, נו רח"ד ומה עם העברות שלו, והשיב הצדיק אף על עברה אחת לא אוותר שהרי תשובה מאהבה ודונות נעשין לו כזכויות והכי אוותר על מצוות. ונראה דמסתמך גם על ראש המקרא ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלוקיו כי נזר שמן משחת אלוקיו עליו אני ה', ודורש שבשום פנים לא יצא מן המקדש שהרי זה חילול המקדש, ואם יורידו את הכה"ג לובש הנזר הר"ז חילול המקדש וחילול ה', ומה אני בקדושת אף אהרן בקדושתו, שלא לחלל המקדש בירידתו.

פנ"ה הוסיפו עליהן החמסנין.

אמר ר"א ובלבד ברועין בהמה דקה, אבל רבא בבלי סובר דרועה אף בהמה גסה פסול אלא דווקא מגדלי בהמה גסה מותר. ובוודאי גם בא"י היה מי שסובר כן ולפיכך מדגיש ר"א שאינו כן אלא דווקא רועי בהמה דקה אבל גסה לא. ובתוס' שם כתבו לשיטת הבבלי, שרועי בהמה גסה פסולים, ודוקא לגדל בבית מותר ולא גזרו בה חכמים משום דצריך לחרישה ואין הציבור יכולים לעמוד בגזירה זו, וכמ"ש בב"ק ע"ט, ובתוספתא שביעית פ"ג, ולא גזרו אלא עמד מקום שיכולים לעמוד ע"כ. ומתוס' למדנו הפירוש משום דצריך לחרישה. וכהיום רועין אף בהמה דקה, יתכן לומר שאחרי שגזירה כזו היום אין יכולים לעמוד בה,

מבחן מס' 104 בדף היומי ירושלמי סנהדרין ט' – כ"ב

1) על כמה פתקים כתב משה רבינו "זקן" כשמינה את שבעים הזקנים? (ט.)

- א) לכ"ע על שבעים פתקין.
- ב) לכ"ע על שבעים ושנים פתקין.
- ג) מחלוקת.

2) מה הטעם דאין מלך יושב בסנהדרין? (ט:)

- א) שמא יצטרך לישבע.
- ב) מפני החשד.
- ג) שאין זה לפי כבודו.

3) מת שנקבר לאחר שלשה ימים, עד מתי נוהג דין אנינות? (י:)

- א) לרבי עד שלשה ימים ולרבנן ביום הראשון בלבד.
- ב) מודים חכמים לרבי דעד שלשה ימים.
- ג) מודה רבי לחכמים דביום הראשון בלבד.

4) מה דין כהן גדול בכפיית המטה? (י:)

- א) אינו חייב בכפיית המטה.
- ב) חייב בכפיית המטה.
- ג) בעיא דלא איפשטא.

5) העומדים בשורה, האם חייבים בקר"ש? (יא.)

- א) העומדים משום כבוד חייבים, משום האבל פטורים.
- ב) העומדים משום האבל חייבים, משום כבוד פטורים.
- ג) כולם פטורים.

6) מדוע יצא דוד המלך אחרי מטתו של אבנר? (יא-יב.)

- א) כדי שילוו את המת כדין, אנשים תחילה ונשים אחריהם.
- ב) לפי שאת הנס שידעו שלא היה בעצה להורגו.
- ג) ללמד שהמלך יוצא ללווית המת.

7) למ"ד דכוונת הפסוק "ויתאו דוד ויאמר מי ישקני מים" למים ממש, לשם מה היה צריך למים? (יב:)

- א) חג היה והיה צריך מים לניסוך המים.

- ב) בשביל לכבות שרפת שדה השעורים.
- ג) לשתייה בשביל הנלחמים.

8) במשנתנו "לא ירבה לו נשים, סוסי, וכסף וזהב לא ירבה לו", מה דין ההדיוט בכולם? (יג.)

- א) ההדיוט מותר בכלן.
- ב) ההדיוט אסור בכלן.
- ג) בנשים וסוסים אסור, בכסף וזהב מותר.

9) מה טעמי דר"מ ששני הבעלי דינים בוררים את הדין השלישי, ולא הדיינים? (יג:)

- א) כדי שכל הדיינים יתבררו מדעת שני הבעלי דינים.
- ב) דא"כ אין לדבר סוף.
- ג) כדי שהוא יעשה פשרה בין הדיינים.

10) זה אומר בבית דין הגדול נדון זה אומר בבית דין הקטן, להיכן הולכים? (יד.)

- א) לבית דין הקטן.
- ב) לבית דין הגדול.
- ג) לבית דין הקרוב.

11) אמר לו "בפני שניים" נאמן עלי אביך, האם יכול לחזור בו? (יד:)

- א) מחלוקת.
- ב) לכ"ע אין יכול לחזור בו.
- ג) לכ"ע יכול לחזור בו.

12) סוחרי שביעית שחזרו בתשובה, אימתי מקבלין אותם? (טו.)

- א) כשתגיע שביעית אחרת ויבדקו ויחזרו בהן.
- ב) כשיעברו שתי שביעיות ויבדקו ויחזרו בהן.
- ג) מחלוקת.

13) רועי בהמות האם כשרים לעדות? (טו:)

- א) רועי בהמה דקה כשרים, בהמה גסה פטולים.
- ב) רועי בהמה דקה פטולים, בהמה גסה כשרים.
- ג) כל רועי בהמות פטולים.

14) איך התיר ר' ינאי לחרוש בשביעית מפני המלכות,

הרי בפרהסיא הדין בכל התורה כולה יהרג ואל יעבור? (טז.)

- א) לא היתה כוונת המלכות שיעברו על התורה אלא לגבות מסים.
- ב) שהיתה מלכות אונסת.
- ג) שהיה בפני פחות מעשרה ואין זה פרהסיא.

15) מה טעמי דר' יוסי, שהמכניס פירותיו בשביעית לתוך כליו אינו קונה? (טז:)

- א) משום שעבר על דין תורה.
- ב) שחשב שהם שלו והם אינם שלו.
- ג) דכלים אינם קונים בקנין חצר.

16) בני וחתני בעל אחות אשתו [ניסו] מאשה אחרת, מה דינם להעיד לו? (יז.)

- א) בניס פטולים וחתנים כשרים.
- ב) בניס וחתנים פטולים.
- ג) בניס וחתנים כשרים.

17) מי פותח ראשון, בדין תורה? (יז:)

- א) הדיינים.
- ב) העדים.
- ג) התובע.

18) עדים שהם קרובים של הדיינים, מדוע פטולים? (יח.)

- א) דכתיב "ועמדו שני האנשים".
- ב) דכתיב "לא יומתו אבות על בנים".
- ג) משום שאם נמצאו זוממין נהרגים על פי הדיינים.

19) מנין ששאר הקרובים (ולא רק אבות ובנים) פטולים לעדות? (יח:)

- א) דכתיב "לא יומתו אבות וגו'".
- ב) כתיב "ובנים" לרבות שאר קרובים.
- ג) עדים נלמד מדיינים.

20) אדם ששלחו אחריו ג' פעמים לבוא לדין תורה ולא בא, מה דינו? (יט:)

- א) מקבלים עדים שלא בפניו.
- ב) אין בית דין נזקקים עוד לדין זה.

ג) נפסל לעדות.

21) מה נלמד מדין תורה שהיה לר' אבמכיס עם חד בר נש על עסק ריחייא? (כ:)

- א) שאם הביא ראיה סותרים את הדין אפי' אם כבר פרע.
- ב) שסותרים רק כל זמן שלא פרע.
- ג) שסותרים את הדין רק בתוך שלושים יום.

22) לתקנת חכמים שא"צ בדיני ממונות דרישה וחקירה, מדוע תקנו לשאול האיך אתה יודע שזה חייב לזה? (כ:)

- א) דכתיב "משפט אחד יהיה לכם".
- ב) כדי שלא תשתכח תורה מישראל.
- ג) כדי לחוס על ממון ישראל.

23) איך נהג ר' הונא כשראה ששני העדים כוונו לומר העדות באותו לשון? (כא.)

- א) היה פוסק את הדין מיד בלי לחקור.
- ב) היה דורש וחוקר שמא לקחו עצה ביניהם להעיד שקר.
- ג) היה פוסל אותם לעדות.

24) מה נלמד מהפסוק "ונקי אל תהרוג"? (כא:)

- א) היוצא מבית דין חייב ומצאו לו זכות מחזירין אותו.
- ב) היוצא מבית דין זכאי ומצאו לו חובה מחזירין אותו.
- ג) דיני נפשות מסין לזכות ע"פ אחד ולחובה ע"פ שנים.

25) האם דנים דיני ממונות בערב שבת? (כב.)

- א) אין דנים דיני ממונות בערב שבת.
- ב) עד חצות דנין לאחר חצות אין דנין.
- ג) להלכה דנין, למעשה אין דנין.

26) מה נלמד מהפסוק "לא תענה על ריב"? (כב:)

- א) דדיני נפשות מתחילין מן הצד.
- ב) דדיני ממונות מתחילין מן הגדול.
- ג) מחלוקת.